

ЕНЬОВДЕН

Още от древни времена, когато светът приемал християнството, предишните езически празници и обичаи не били насилствено отменени, но по-скоро се изпълвали с нов, спасителен в Христа смисъл, облагородявани и освещавани от благодатта. На места обаче оставали да виреят стари плевели.

Народът ни нарича празника Рождество на св. Йоан Предтеча и Кръстител Господен Еньовден (Еньов - ще рече Йоанов).

На този ден, както е и в други случаи, наред с църковния празник сред народа ни (особено в селата) са разпространени какви ли не нецърковни вярвания и обичаи - остатък от езичество и плод на суеверие. Защото огромно е богатството на българския фолклор, но нека да си кажем право - не с всичко в него можем да се хвалим...

Вярно е, че напоследък урбанизацията, техническото развитие и модерният живот изобщо доста ни отдалечават от старите обичаи и обреди. На места те дори напълно са изчезнали. Но тази празнина, ако не бъде изпълнена с Христовото учение, дава място на нови суеверия и болен мистицизъм.

И така, счита се, че на Еньовден билките придобиват своите лечебни свойства. От този ден започват да се берат лечебните растения. Това е естествено - такъв е природният момент. Но той е използван като повод от разни „народни“ врачки, знахари и магьосници да злоупотребяват с Божия дар, като го използват за своите мерзости.

Има обичай на този ден да се прави китка от 77 билки, разпространен из всички краища на България, макар и вероятно позатихнал в последно време. В Софийско я наричат „яневска китка“. Тя служела „за лек“ през цялата година - и за хора, и за добитък. Но не просто като природно лечебни билки, а като нещо обредно и тайнствено. Тази „билбоберба“ се извършвала от всички, но се говори, че магьосниците и врачките ходели сами по тайни места.

В някои части на страната, преимуществено в Южна България, главен обред на Еновден е т. нар. Еньова буля. Тя трябвало да е малко момиченце, последно на родителите си, което е специално облечено и забулено с червено було, накитено като булка, но препасано с мъжки пояс (!?). Придружена от цяло моминско шествие, Еньовата буля обикаляла цялото село, нивите и лозята. На места шествието спирало и на момиченцето – Еньова буля се задавали въпроси: „Сита ли ще е годината?“, „Ще има ли вино?“ и т. н. И каквото детето отговорило, това щяло да бъде, защото те се считало за „вдъхновено“ – нещо като нарочена малолетна прорицателка! Надеждите на хората, разбира се, били насочвани натам.

Заедно със суеверните надежди вървят и суеверните страхове. На Еновден селяните много се бояли от т. нар. „бродници“ и „житомамници“ – магьосници, които правели гнусни заклинания по нивите, като по този начин им отнемали плодородието, за да го пренесат в други ниви. В някои села дори се е знаело кои правят магии и хората толкова се страхували от тях, че на Еновден ги държали под око.

А църковният празник, както споменахме, е **Рождество на св. Йоан Кръстител от свещеника при Йерусалимския храм Захарий и неговата жена Елисавета**, която била братовчедка на св. Ана, майката на св. Богородица.

Праведните съпрузи, въпреки че живеели според Господните наредби, останали бездетни до дълбока старост. Но не се надявали на народни поверия и обреди, а горещо се молели на Бога по Неговата воля да им се даде рожба. Божието благоволение ги осенило и веднъж, когато Захарий принасял кадилна жертва в Храма, св. архангел Гавриил му възвестил: „Елисавета ще ти роди син и ще го наречеш с името Йоан; и ще имаш радост и веселие; и мнозина ще се зарадват за раждането му; защото той ще бъде велик пред Господа, няма да пие вино и сикер и ще се изпълни с Духа Светаго още от утробата на майка си; и мнозина синове Израилеви ще обърне към техни Господ Бог; и ще върви пред него в духа и силата на Илия, за да обърне сърцата на бащите към чедата, и непокорните към разума на праведните, та да приготви Господу народ съвършен“ (Лука. 1:13-17).

„Народ съвършен“ е християнският народ, въпреки човешките ни слабости. Съвършенството е в дадената ни благодат. И нашият български, християнски и православен народ е получил голяма благодат, която ни е съхранила. На тази благодат обаче понякога противостоят остатъци от езичеството.

На тях трябва да гледаме само по християнски, защото „красотата и богатството“ на нашия фолклор не ни спасяват, ако се окажат суеверни и болнави.

Така е и на Еновден. За ароматните и лековите билки, както и за всеки щедър дар от Бога ще Му благодарим.

Но на този ден празнуваме рождението на св. Йоан Кръстител, който приготви пътищата Господни (Мат. 3:3) и даде на всички, решили да следват Христа, **най-лековитата билка – покаянието**.

Автор: Ангел Величков

Източник: <http://www.bg-patriarshia.bg/>

